

Rossen tjielte
Røros kommune

Plaassja Kultuvreskuvle

Røros kulturskole

Styrking, utvikling og formidling av samisk kunst og kultur

Nils Graftås
Goevteseåejvie Kultuvreskuvle

06.02 2025

EATNEMENAERPIE
/ VERDENSARV

INDUSTRIJE
/ INDUSTRI

KULTUVRE
/ KULTUR

Vaerien
Vuelie

Pulsen
i fjellet

Røros kommune

- 5600 innbyggere
- Verdensarvstatus
- Samisk forvaltningskommune
- Robek-kommune 😊
- 520 elever i grunnskolen
- 200/260 elever/elevplasser i kulturskolen
- Fagene i kulturskolen (faste)
 - Musikk – Teater – Billedkunst - Dans (klassisk og folkedans) - Duedtie (samisk kunsthåndverk)

Røros kulturskole

Utviklingsplan for perioden 2019 – 2029

Kulturskolen i en samisk forvaltningskommune

Forankring:

- Røros kommune – kommuneplanens samunnsdel
- Røros kommune - Utviklingsplan for samisk språk og kultur 2019 - 2029
 - *Kulturskolen tilbyr et variert tilbud for barn og unge og har et særlig ansvar for å ivareta lokale tradisjoner, deriblant sørsamiske tradisjoner. Kulturskolen skal implementere samisk kultur i undervisning der det er naturlig og eventuelt starte egne tilbud innen samiske kulturuttrykk. (utviklingsplan 2019-2029, Røros kulturskole). Det er viktig at det utarbeides tiltak for å synliggjøre samisk språk og kultur innenfor kulturskolens lokaler og tjenestetilbud.*
- Kulturplan – «Med kultur for kultur»
- Røros kulturskole Utviklingsplan for perioden 2019 – 2029.
 - *..... Ved å anerkjenne og synliggjøre mangfoldet, kan kulturskolen bidra til å videreføre og fornye vår kulturarv. Kulturskolens undervisning og utadrettede virksomhet skal avspeile kulturen i kommunen, også den samiske. Det skal utarbeides tiltak for hvordan arbeide med og synliggjøre samisk språk og kultur innenfor kulturskolens tjenestetilbud*

Kulturskolens rolle i arbeidet med forsoning

- **Kunsten og kulturens kraft** til å komme forbi tradisjonelle barrierer ved bruk av et mangfold av kommunikasjonsformer og språk.
- Bidra til **Kunnskap og skape tillit** – kunnskap om forsoningsprosess og konsekvenser
- Skape **likeverdighet** i samarbeidet mellom ulike uttrykksformer og kulturer
- Kulturskolen: Fra **kunnskap og forståelse** til **holdning og handling**.
- Gjennom **praktisk gjøren** legge til rette for en **eksistensiell erfaring og kunnskap**.
- Fra presentasjon av **tiltak** i kulturskolen:
 - «..... Deltagerne vil få mulighet til å skape sammen ved å utforske samisk form, naturmaterialer, teknikk, bruk og tradisjon under veiledning. Gjennom praktisk arbeid og sosialt samvær vil deltakerne få mer kunnskap og erfaring i bruken av Samisk språk og kultur vil være naturlig del av tilbudet.»

Tiltak

- **Workshop** for lærere i kunsthåndverk og musikk
- Bruk av **joik og samisk musikk** i undervisningen – sang, instrumental og dans
- Stort **fellesnummer** på Vårslepp – alle kulturskoleelever
- **Tjojeles** – prosjektsamarbeid mellom kulturskolen, Soluchildren, Bergstadkoret og Frode Fjellheim m/musikere
- **Duedtie** i kulturskolen: Ukentlig tilbud innen Duedtie/Vættna i kulturskolen siden høsten 2020 – går over 14 uker
- **DKS lokal** (koordineringsansvar kulturskolen):
 - Lykkebeinet, samisk kunsthåndverk og språk – for 7. trinn
 - Drømmefanger, samisk kunsthåndverk og språk for småtrinn – Brekken og Glåmos skole
- **Håndverksløftet**

Håndverksløftet Plaassja/Røros

Styrking, utvikling og formidling av lokale tradisjonshåndverk

Røros kommune er samisk forvalningskommune, har verdensarvstatus og har sterke tradisjoner innen lokale håndverkstradisjoner.

Det er et sterkt behov om å styrke, videreutvikle og formidle tradisjonshåndverk til barn og unge, ansatte og andre samarbeidspartnere i regionen.

Forskjellige kulturer oppdrar barna sine forskjellig. I samisk tradisjon og gamle håndverkstradisjoner foregår læringsprosesser på tvers av generasjoner.

Organisering/samarbeid

Styringsgruppe/samarbeidspartnere:

- Aajege - Saemien giele- jïh maahtoejarng (samisk språk- og kultursenter).
- Rørosmuseet / Byggningsvernsenteret
- Plaassjan skuvle/Røros skole (inkl. Brekken og Glåmos)
- Røros kulturskole
- Røros kommune – sørsamisk forvaltningskontor

Prosjektleder: Nils Graftås, kulturskolen

Koordinator prosjekt: Ellen Kristine Klemmetvold («Kunst og kaos» ekstern).

Ressursgruppe (Toini Bergstrøm, Kirsti Sæter, Ellen Kristine Klemmetvold, Ida M. Bransfjell, Oddvin L. Bientie).

Ressurspersoner: Lærere, foredragsholdere, fagfolk

Foto: Ida Marie Bransfjell

Foto: Meerke Leine Bientie

RØROS KULTURSKOLE Håndverksløft Plaassja/Røros

Styrking, utvikling og formidling av lokale tradisjonshandverk til barn og unge, ansatte og andre samarbeidspartnere i regionen. Tiltak i kulturskole og grunnskole:

- Samisk kunsthåndverk innen visuelle kunsthøgskolefag.
- Vætna/duedtie (kulturskole)
- "Rieseldidh", ornamantikk på smykker. (familieprosjekt)
- Samisk kunsthåndverk for 4. trinn - Tverrfaglig - Tema: Gasngese - einer
- Kompetansehevingstiltak for alle ansatte i kulturskole, grunnskolen og rørosbefolkningen

SAMARBEIDSPARTNERE

- Røros kulturskole • Aajege - Saemien giele- jïh maahtoejarng
• Rørosmuseet • Grunnskolene i Røros • Rossen tjielte - samisk forvaltningskontor

ET GODT RÅD

Bruk nærmiljøet - materiell, natur og ressurspersoner

Håndverksløftet tiltak:

Prosjektperiode januar 2024 – juni 2026

Tiltak

- **Gasngese (einer)** – prosjekt i grunnskolen for elever i 4. trinn, ukentlig over 8. uker– bruk av einer, sanking og utforming av ulike gjenstander
- **Rieseldidh:** Ornametikk på smykker. På tvers av generasjoner få kunnskap og erfaring om å produsere bærekraftige nyttegjenstander med utgangspunkt i samisk tradisjon. Redesign og gjenbruk av metall av tinn. Gjennomført over 6 uker i Brekken
- **Duedtie** i kulturskolen: Ukentlig tilbud innen Duedtie/Vætna i kulturskolen siden 2019 – går over 14 uker
- **Duedtie/Vætna** i kulturskolen: En del av billedkunstfaget over 3 uker
- **DKS lokal** (koordineringsansvar kulturskolen):
 - Lykkebeinet, samisk kunsthåndverk og språk – for 7. trinn
 - Drømmefanger, samisk kunsthåndverk og språk for småtrinn – Brekken og Glåmos skole

Håndverksløftets tiltak:

- **Kompetanseheving**
 - Kollegalæring
 - Foredrag/workshop for lærere i grunnskole og kulturskole
 - Offentlige foredrag og utstillinger i samarbeid med Rørosmuseet og biblioteket
 - Nettverksamlinger/webinar Kulturskolerådet

Forutsetninger / utfordringer

- Forankring og eierskap hos samarbeidsparter
- Tydelige avklaring av forventninger og roller – i praksis og økonomi
- Tilgang på kompetanse
- Opplæring og utdanning
- Formell utdanning vs realkompetanse – tilsetninger og personalreglement i offentlig sektor/skoleverk

